

Ábyrgd hjá pressuni og hjá lögmanni

Oddagrein

HÓAST tað er skeið at halda javnaðarflokkinn uttan fyrri, og at tað ikki er í tráð við demokratiska andan, at so litil flokkur sum sjálfstýrisflokkurin fær so stóra ávirkan og umboðan, fara vit - nú samgongan er skipað - kortini at vóna, at landsstýrið fer at reka ein politikk, ið er í tráð við fólksins vilja og gagnar teimum mongu. Tianverri lovar samgonguskjalið ikki væl, hyggja vit eftir borgarligu fingrimerkjum. Tíðin fer at vísa, um kamelar og tromedarar, ið tjóðveldisflokkurin hevur svelt, fara at skaða vælferðarsamfelagið Føroyar. Vit taka undir við orðum Atla Dam's um, at javnaðarflokkurin virkin fer við í arbeiðið at skapa Føroyum størri sjálfstýri. Uppgáva hansara verður at geva sitt íkast til, at rikni politikkurin verður í tráð við tað, ið eitt fleirtal av fólkinum ynskir. Vónandi fer nýggi ráðharrin í sjálfstýrismálum saman við lögmannin eisini at virka samb. andanum í styriskipanini og taka andstöðuna við arbeiðið. Skal álít skapast, má landsstýrið eisini loyva andstöðuflokknum og her ikki minst javnaðarflokki at seta síni fingrimerki á komandi útviklingin. Eftir okkara tykki er tað týðningarmikið, at javnaðarflokkurin serliga verður við í teimum samráðingum, sum skjótt skulu vera við stjórnina.

HÓAST vit í prinsippinum halda tað vera skeið við so nógvum landsstýrismönnum, kann hetta í ávisan mun forsvart, tað hugsað verður um, tað koma nýggi málsóki. Í fyrstu atlogu kann tað tykjast løgið at hava ein landsstýrismann burturav til oljumið, nú ein komandi føroysk oljuvinna - um nokur verður - liggur langt frammi í tíðini. Hinvegin halda vit, at oljuvinnan er kanska ein tann størsta avbjóðing Føroyar nakrantíð hava verið fyrri, og tað henda vinna kann fáa so stórar avleiðingar fyrri okkara samfelag, er tað stórum týðningi at fyrireika seg væl. Tað er ikki rætt framhaldandi at lata lögmann umsita eitt so stórt, krevjandi og vaksandi málsóki. At landsstýrismaður/kona fær oljuna at umsita burturav er eisini eitt týðandi signal til oljuheimin um, at føroyingar meina nakað viðynskið um eina oljuvinnu, og at vit ætla at tryggja, at taðeru vit sjálvi, sum skulu stýra gongdini - seta dagsskránna.

KOMANDI lögmaður Anfinn Kallsberg er komin við eini inniligi áheitan á føroysku pressuna. Hann sigur, at fjölmiðlarnar eru lykilin til tað forstáð, ið skal til fyrri at gjøgnumføra stórar broytingar í ríkinum. Hann bað um gott samstarv og minti pressuna á hennara ábyrgd. Vit takka fyrri ta virðing og tann týðning, sum komandi lögmaður visir fjölmiðlunum. Vit kunnu eisini lova, at vit fara at vísa ábyrgd við at tryggja, at føroyingar fáa eina breiða og sakliga men eisini kritiska viðgerð av málunum og gongdini. Uppgávan er m.a. greiða fólk frá avgerðunum, ið samgongan tekur og at vísa á avleiðingarnar. Uppgávan er eisini at lata andstöðuna sleppa til orðanna, eitt nú tá landsstýrið spælir út við sínum. Ein saklig og ábyrgdarfull viðgerð í fjölmiðlunum má byggja á konstruktivan og fakliga undirbygðan kritikk. Vit fara at hava eitt vakið eyga við eins væl til ríkisráttarlaga politikkinum sum til búskaparlaga. Vit fara at lýsa veruligu ætlanirnar hjá samgonguni á sjálfstýris/loysingarleið. Samgonguskjalið er leyst orðað, og tað merkir, at nógvar av politisku ætlanunum enn ikki hevur sæð dagsins ljós. Tað verður til okkara uppgáva at fylgja væl við Víst hvílar stór ábyrgd á pressuni. Tað liggur so sannioiga eisini stór ábyrgd á lögmanni ikki at misbrúka sitt vald í einum - tí mest týðandi - tíðarskeiðinum í føroyskari søgu, við stórbroytingum innan ríkið og á vinnuoknum, eitt nú við eini oljuvinnu. Tað hvílar stór ábyrgd á lögmanni ikki at loyva ultrahøggravendum at stinga knívin í ryggin á tí solidariska vælferðasamfelagnum. Ein trygd fyrri hesum kann vera eitt gott stev millum lögmann og formannin í tí størsta andstöðuflokkinum og eisini nýggja sjálfstýrismálaráðharran. Uppgávan hjá Jóhnesi Eidesgaard og hansara flokki er eftir okkara tykki at tryggja at mest borgarligi parturin av samgonguni ikki sleppur at toga ov langt út til høgri og at mest viðgongdu loysingarfólkini ikki sleppa at lirka nakað í gjøgnum, sum Føroya fólk annars ikki kann góðtaka.

Sosialurin

Neyðugt við virknari andstöðu

Mánadagin 4. mei boðaði lögmaður løgtingsformanninum frá, at hann legði frá sær. Hann hevði tá í vikuskiftinum roynt at fingið eina borgarliga samgongu, tó uttan úrslit. Hanns segði annars í viðtali við Dimmalætting, at hann eisini vildi royna møguleikan fyrri samstarvi við Javnaðarflokkinn, men tað royndina gjørdi lögmaður ikki.

Týsdagin 5. mei var ein søguligur dagur fyrri stýrisskipan okkara, tá løgtingsformaðurin kallaði flokksformenninar til samráð. Her skuldu so flokksformenninir siga, hvønn teir ynsktu sum samráðingarleiðara. Sambandsflokkurin, Sjálfstýrisflokkurin, Miðflokkurin og Fólksflokkurin vildu hava Anfinn Kallsberg, meðan Javnaðarflokkurin og Tjóðveldisflokkurin vildu hava Høga Høydal. Tað gav 17 tingmenn fyrri Anfinn Kallsberg og 15 fyrri Høga Høydal.

Tjóðveldisflokkurin bað um okkara stuðul til at fáa samráðingarleiðaran, og gjørdi Javnaðarflokkurin tað, tí vit ynsktu eina breiða samgongu millum Tjóðveldisflokkinn, Javnaðarflokkinn og Fólksflokkinn. Men eisini tí, at vit hildu, at tað var rætt og rimiligt, at størsti flokkur fekk møguleikan at leiða hesar samráðingar. Men hesar samráðingar vórðu ikki royndar. Okkum vitandi hevur Tjóðveldisflokkurin ikki gjørt nakra serliga roynd fyrri at fáa eina breiða politiska samgongu, tí líkt er til, at teir beinanvegin glæbeintir fóru í realitetssamráðingar um eina borgarliga sjálfstýrissamgongu við tí borgarliga Anfinni Kallsberg sum lögmanni, og úrslitið fingi vit í gjár.

At broytingar í ríkisráttarlaga viðurskiftum okkara

fóru at koma hevur verið greitt fyrri hvørjum manskarni í Føroyum nú í longri tíð, hóast Sambandsflokkurin ikki hevur sæð skriftina á veggnum. Teir hava við síni fastlæstu stöðu forðað fyrri, at hesar broytingar kundu koma so líðandi og undir skipaðum viðurskiftum. Øll minnst vit, at Sambandsflokkurin hótti við nývali, um nakar samgonguflokkur dittaði sær til at atkvøða fyrri uppskoti okkara til setan av eini stjórnsmála-nevnd. Hevði Sambandsflokkurin tá verið meira realistiskur og skilt betur politisku stöðuna, so hevði fyrri tað fyrsta Tjóðveldisflokkurin neyvan fingið tann vind í seglini, sum teir fingi, og neyvan høvdu vit í dag havt hesa samgongu, sum vit fingi. So tað nyttar lítlið Sambandsflokkinum og Edmundi Joensen í dag at gráta um ríkisfelagsskapin, tí teir eiga eina stóra ábyrgd í, at vit endaðu í hesi stöðuni í dag.

Samgonguskjalið, sum varð ómánnakunngjørt í gjár, kann býttast í tveir partar. Annar snýr seg um tær broytingar, ið henda skulu í viðurskiftunum millum Føroyar og Danmark, og hin parturin snýr seg um reindyrdkaðan borgarligan politikk. So hevur Tjóðveldisflokkurin vunnið í øðrum partinum, so hava teir so dyggiliga tapt í hinum partinum.

Viðvíkjandi tí ríkisráttarlaga partinum, so hevur Tjóðveldisflokkurin nú ógyldað fólkaatkvøðuna frá 14. sept. 1946, tí nú skal ikki bert ein, men heilar tveir nýggjar haldast. Fólkaatkvøðan í 1946 hevur annars verið teirra politiska fundament í meira enn 50 ár. Tað er líkt til, at tað, sum telur mest í hesum er, at menn í forfeingilgeit vilja

sleppa upp onkrastaðni og útrópa Føroyar sum suveren stat, tó uttan at taka figgarligar ella aðrar fylgjur upp á tungu.

Fyrri okkum í Javnaðarflokkinum er tað umráðandi, at hesar broytingar fara so skipaðar fram, at vlt alla tíðina eru full greiðir yvir, hvat hvør flyting merkir í minsta lut. Vit vilja, at føroyingurin skal kenna tær Føroyar, hann vaknar upp til í morgin. Alt annað er óðamannaverk.

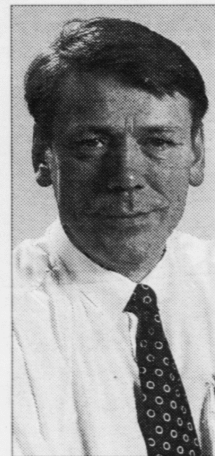
Tí hevur okkara beð verið, at vit økja okkara sjálfstýri innan fyrri ríkisfelagsskapin. Tað, sum hevur týðning, er, at vit hava avgerðarrættin. Rakstrarrópin hvørki byggja land ella geva meira sjálfstýri.

Men vit vilja luttaka í hesum arbeiði í tann mun, sum samgongan vil hava okkum við, fyrri at tryggja, at tær broytingar, sum henda, ikki fáa óhepnar avleiðingar fyrri vælferðina hjá føroyingnum. Og tann figgarliga partin av uppperðini við Danmark kenna hvørki samgonga ella andstöða í lotuni

Men eisini fráboðaði borgarligi politikkurin hjá samgonguni fer at krevja ein virkan og vaknan Javnaðarflokk á tingi. Vit lesa í samgonguskjalinum um eitt nú:

- meira umsetilgeit við fiskidøgnum
- eina fólkatrygging í staðin fyrri samhaldsføstu loysnina hjá Javnaðarflokkinum
- frískulár
- privatiseringar av Strandferðsluni
- møgulegan arbeiðsrætt
- ansingarstuðulin skal fylgja barninum

Eg vil siga, at hetta skjal fráboðar meira borgarligan politikk enn samgongu-

skjalið Fólksflokkurin hevði saman við Sambandsflokkinum.

Harumframt skal skatta- og avgjaldsstrýtið lækka, Mvg-skipanin umleggjast, samstundis sum umsitingin av einum frælsu Føroyum fer at krevja munandi útibyggingar av umsitingini fyrri munandi stórra kostnað. Vit mugu haraftrat rokna við, at danir ikki framvegi fara at átaka sær at umsita eitt nú dóms- og ákærvald, sjóverju, útbúgvingar í Danmark ókeyps.

Men hvussu alt hetta skal figgjast, ella hvussu okkara figgarlóg fer at siggja út, tað mugu vit so biða við, men spennandi verður at siggja. Tað kann væl saktans ikki hugast, at figgarligu bindingarnar til Danmark fara at økja? Skulu danskir skattgaldarar figgja loysingina hjá Tjóðveldisflokkinum? Ella skulu vit venta okkum stórar niðurskurðir á almanna- heilsu- og útbúgvingaroknum?

Her verður neyðugt við virknari andstöðu, og ta uppgávu fara vit undir í fullum álvara.

10. mei 1998

Jóannes Eidesgaard,
flokksformaður

Lesarabrøv

Smátt er gott, smáligt er betur

Sera trupult er ofta at vita, hvat føroyingurin ynskir. Í dag er trendin loysing og sjálfstýri, við seinasta val var trendurin upprædding av skemdargerðum føroyingum í 80'um. Upprædding bleiv myrkáløgð - sum so mangt annað. Vónandi fær sjálfstýrið eina ljósari fram-

tíð. Altíð hava føroyingar ilskast inn á eldra ættarliðið, ið stýrir landi okkara, og at yngri kreftir skulu koma til. Nú eru yngri kreftir komnar til, men grenjað verður nú um, at hesir hava alt ov lítlar royndir. Hvar er logikkurin? - Smátt er gott.

Tað er »inn« at siga, at nýggja »stjórnskotid« á tingi hevur ov lítlar royndir, og at aðrir »teknokratar«, við stórum lögmanni í búkinum, betur kunnu umsita áhugamál føroyinga.

Spurningurin er, um ein ungur maður við áreði og dirvi, og við útbúgving sum

samfelagsfrøðingur við special í bankamálunum, ikki hevur betri kvalifikatiónir, enn ein maður, ið hevur hollar royndir í rektuarbeiði. Vit spyrja hví, og svarið má vera: - Smáligt er betur.

Finn Jensen